

І. Крапивна, К. Рябко,
науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **О.В. Черняков**,
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”

БОЛОНСЬКИЙ ПРОЦЕС: ЗВ’ЯЗОК МІЖ УСПІШНІСТЮ НАВЧАННЯ ТА КОГНІТИВНИМИ ЗДІБНОСТЯМИ СТУДЕНТІВ УАБС

Як відомо, на успішність навчання студентів у вищих навчальних закладах впливає багато факторів: передусім мотивація навчатися, матеріальне становище, стан здоров’я, вік, сімейний стан, рівень довузівської підготовки, наявність навичок самоорганізації, планування та контролю своєї діяльності (насамперед навчальної), поштовх до вибору вузу, адекватність початкових уявлень про специфіку вузівського навчання, форма навчання (очна, заочна, вечірня, дистанційна), наявність плати за навчання та її розмір, організація навчального процесу у вузі, матеріальна база вузу, рівень кваліфікації викладачів, престижність вищого навчального закладу, але насамперед індивідуальні психічні особливості студентів, здібності кожного.

Твердження про вплив здібностей студентів на успішність навчання здається тривіальним, але характер цього впливу виявився не таким вже й однозначним, як здавався б на перший погляд. Звичайно, багато що залежить від того, яке місце здібності займають у структурі особистості конкретного студента, в системі його життєвих цінностей, і як вони впливають на розвиток інших особистісних якостей. По-перше, в структурі здібностей слід виділити такі відносно самостійні складові, як: загальний інтелект, соціальний інтелект, спеціальні здібності та креативність.

Існує гіпотеза, що на успішність студентів впливає саме загальний інтелект. Це можна перевірити експериментальним шляхом. Для цього нами були проведені тести на визначення рівня *IQ* серед студентів 1 курсу спеціальності “Облік та аудит” з використанням тесту Айзенка.

На основі проведених тестів та результатів успішності студентів за I семестр була виявлена залежність успішності навчання від коефіцієнта *IQ*.

Виникла необхідність порахувати, як же ці дві величини співвідносяться між собою. Для цього був знайдений коефіцієнт кореляції між балами студентів з різних навчальних дисциплін (за Болонською системою) та показником *IQ*.

Із середнім балом – $r = 0,85$.

Із регіональною економікою – $r = 0,61$.

Із правознавством – $r = 0,48$.

Із історією України – $r = 0,60$.

Із математикою – $r = 0,80$.

Із університетською освітою – $r = 0,59$.

Як бачимо, найбільше *IQ* корелює з середнім балом та з вищою математикою. Більш наглядно це можна побачити з таблиці 1.

Таблиця 1

Інтервали IQ	Кількість студентів	Розподіл балів з вищої математики							%
		A	B	C	D	E	FX	F	
> 109	9	6	3						22
109-100	5		1	3		1			12
99-90	8			4	2	1	1		20
89-80	8			4	1	3			20
79-70	10			2	1	7			24
< 70	1					1			2
Всього	41	6	4	13	4	13	1		100

Найменше *IQ* корелює з правознавством ($r = 0,48$). Це можна пояснити, з одного боку, тим, що студенти з високим рівнем інтелекту нехтують допоміжними дисциплінами, приділяючи більшу увагу предметам за своєю спеціальністю, а з іншого – суб'єктивним відношенням викладача.

На основі цих коефіцієнтів була виведена формула у вигляді лінійної залежності успішності навчання від рівня інтелекту:

$$Y = 22,0907 + 0,5235 \cdot x.$$

Таким чином, можна зробити висновок, що успішність навчання студентів УАБС на 85 % залежить від рівня *IQ*.

Можливо в перспективі у вищих навчальних закладах звичайні вступні іспити будуть замінені тестами інтелекту, оскільки вони відображають реальні здібності людини незалежно від впливу зовнішніх факторів.

Тести інтелекту дозволяють прогнозувати широкий спектр досягнень у житті, включаючи навчання, здоровий образ життя, кар'єру, творчі здібності й багато іншого.

Наступним кроком у дослідженні цього питання буде знаходження зв'язку між рівнем інтелекту людини та її професійною успішністю.

У США цей тест уже широко використовується для оцінки здібностей при вступі студентів до аспірантури, а також при прийомі на роботу.

Виникає питання, чому ж тести *IQ* не набули загального поширення. По-перше, той факт, що вони розроблялися для конкретних цілей, вкоренили міф про їх ненадійність. По-друге, ведуться дискусії про дискримінацію людей з низьким показником інтелекту. Але інтелект зі спектра людських можливостей. Навіть якщо *IQ* невисокий, кожен може знайти себе в іншій сфері людської діяльності.

Крапивна, І.В. Болонський процес: зв'язок між успішністю навчання та когнітивними здібностями студентів УАБС [Текст] / І.В. Крапивна, К. Рябко ; наук. кер. О.В. Черняков // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : погляд у майбутнє : збірник тез доповідей XI Науково-практичної конференції студентів (22 квітня 2008 р.) та XII Науково-практичної конференції студентів (23 квітня 2009 р.). – Суми : УАБС НБУ, 2009. – С. 23-25.